

САЧУВАЈМО СВЕТО ПРЕДАЊЕ

**ТАМО ГДЕ ПОСТОЈИ УНУТРАШЊА ОБНОВА,
ПОКАЈАЊЕ, ПРЕУМЉЕЊЕ И ЗАЈЕДНИЧАРЕЊЕ С
БОГОМ, СПОЉАШЊА ОБНОВА И РЕФОРМА
БОГОСЛУЖЕЊА СЕ ПОКАЗУЈЕ КАО ИЗЛИШНА И
НЕПОТРЕБНА**

*“Браћо, стојте чврсто и држите ПРЕДАЊА, којима
сте научени, било нашом речју, било посланицом”*

Св. апостол Павле (2. Сол. 2,15)

Патријаршијском двору у Београду, под председништвом Његове Светости Патријарха српског Г.Г. Павла, одржано је, од 14. до 25. маја лета Господњег 2007., редовно заседање Светог Архијерејског Сабора Српске Православне Цркве. У раду сабора учествовали су сви епархијски архијереји СПЦ...

Сабор је ове године посебну пажњу посветио литургијском и богослужбеном животу Цркве, у циљу **ОЧУВАЊА** њеног вековног молитвеног **ПРЕДАЊА** и живог сведочења у савременом свету.

Сабор је ставио у дужност Комисији за проучавање литургијских питања да настави започети рад и да резултате рада достави Светом Архијерејском Сабору на коначну одлуку, о чему консултовати праксу и духовно искуство осталих

помесних Православних Цркава... У међувремену, док не дође до прихватања резултата рада Комисије у свим епархијама СПЦ у погледу служења Свете Литургије и других богослужења **ДРЖАТИ СЕ УСТАЉЕНОГ ВЕКОВНОГ ПОРЕТКА** наше Цркве (=држати се **СВ. ПРЕДАЊА**)” (“Православље”, бр. 965, од 1. јуна 2007., стр.2).

Ово посебно подвлачимо, зато што су се уназад неколико година појавили појединци који су **мимо одлука Сабора СПЦ**, дакле, **својевољно, увели новине** у до сада устаљени вековни поредак служења Свете Литургије, која чини срж целокупног благодатног живота Цркве.

Ослушнимо шта нам у том погледу саветује преподобни Авва Јустин Ћелијски : **“Путеви Цркве, путеви су Господњи, проклетство поражава оне који их кваре** (ср. Дап. 13,10). Ко сам ја, а ко ти, да самопоуздано путимо путеве Цркве кроз историју? То је благодатни позив духоносних: Св. Серафима Саровског, Св. Прохора Пчињског, Св. Саве, Св. Јована Кронштатског. А наш је позив да за њима идемо молитвено и смирено, сем ако не желимо да **ПОЛУГОМ ГОРДОСТИ ИЗБАЦИМО СЕБЕ ИЗ САБОРНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ СА ЦРКВОМ**. Никакав модернистички salto mortale није у духу Православне Цркве. Спремаш ли се да учиниш корак унапред, осврни се, послушни шта ти Дух Свети саветује кроз богоносне Оце и Свете Васељенске саборе. Не осврнеш ли се , не послуша ли, не послуша ли – **себе стављаш ИЗНАД Васељенских сабора, и тиме на себе згрћеш све њихове анатеме**. Ако наша помесна Црква жели да остане Православна и да иде напред, она то може једино ако корак који хоће да учини напред учини **САБОРНО**: са свима Апостолима, са свима Мученицима, са свима Исповедницима, са свима Светим Оцима.” Дакле, **одлука о промени (обнови) Свете Литургије** не **може бити донета** ни на нивоу наше помесне СПЦ, него **само на васељенском нивоу**, уз сагласност свих помесних православних цркава.

“Грешити се о Свето Предање, значи грешити се о свете тајне и свете врлине, а не кајати се и не покајати се то значи губити и изгубити спасење” (Епископ Јован Пурић, Руковети из богословља, Бгд. 2007, стр. 29).

*

* *

У нашим црквеним круговима се не само често говори о тзв. **литургијској обнови** него се у појединим епархијама од пре неколико година и служи по новом , мимо одлука Сабора СПЦ, све под изговором поновног увођења древног богослужбеног типика и древног литургијског предања.

“Литургијска обнова је смислена и суштинска само онда када стоји у вези са духом православног богословља и када је надахнута евангелским и исихастичким Предањем Цркве и када долази од духовно обновљених људи”. (Митрополит Јеротеј Влахос, “Православље”, бр. 935, од 01. марта 2006. лета Господњег).

Упркос добрим намерама оних који се боре за литургијску реформу, **има извесних ствари у погледу самог покрета литургијске реформе и начина његовог спровођења**, које стоје у вези са спољашњим и практичним изменама Св. Литургије

којима не можемо бити задовољни. Проблемом богословља тзв. литургијске обнове се озбиљно позабавио грчки Митрополит Јеротеј Влахос. Он је испитао ову тему у светлу богословља Цркве, износећи каква би требало да буде истинска литургијска обнова, уз напомену да обнова која је рђавог квалитета, не само да неће успети, него ће произвести и духовну штету!

“Реформа спољашње Богослужбене праксе без унутрашње обнове Хришћана је јалова” (Митрополит Јеротеј Влахос, *Исто*). А тамо где постоји унутрашња обнова, покајање, преумљење и заједничарење с Богом, спољашња обнова и реформа богослужења се показује као излишна и непотребна. За најбољи пример Митрополит Јеротеј је узео Свету Гору и каже : “На Светој Гори, где се подвизавају монаси, сваки монах на свој начин и по мери својих снага, живећи у матици свецелога исихастичког Предања, нема поребе ни за каквом литургијском реформом... То је због тога што се на Светој Гори предност даје УНУТРАШЊОЈ ОБНОВИ, при којој духовно препорођени човек, обновљени хришћанин јесте онај који чини новим иста богослужења, односно не постоји потреба да се мењају богослужења да би се, наводно, избегла рутина и презасићеност. На Светој Гори монаси живе богослужења у перспективи своје сопствене промене, тако да се богослужења, сваки пут изнова, јављају за њих као нова”(Исто).

Затим, поменути грчки Митрополит подвлачи још неколико чињеница :

1. “Повратак древним Богослужбеним праксама немогућ је без поимања разлога због којих су их Свети Оци изменили”.
2. “У покушајима повратка једноставности ранохришћанске литургије, не сме се превиђати историјски развој и богатство Литургије. Уопште се не може тек тако изменити литургијска пракса коју је сама Црква установила. Не може се скраћивати и, тиме, чинити угоднијом Божанска Литургија... Не може се, такође, заборавити ни начин црквене управе, макар он био и преузет из неког каснијег предања које није непосредно апостолско. Пре извесног времена било је оних (а код нас и сада их има), који су тражили да се снизи иконостас у црквама (а неки и да се укине), као и оних који се залажу да се уведе гласно читање (свештенослужитељских) молитава, (а код нас има оних који то и практично спроводе), без разумевања разлога због којих је Црква увела тајно читње извесних молитава”.
3. “Ма какве се измене Литургије буду проводиле, ако не будемо научили да се преображавамо духом Божанске Литургије, нећемо имати никакве духовне користи. У многим случајевима све модернизације Литургије стоје у вези са искључиво спољашњим поимањем онога што се изговара или шта се чини на Литургији... Морамо да нагласимо да овде суштина није у спољашњем, разумском поимању богослужења, већ пре свега у погружавање у само срце Литургије. Из предањске перспективе гледано, човек се не састоји искључиво од интелекта, пуко логичко поимање богослужења није довољно”. Сетимо се само изасланика руског кнеза Владимира, који су 987. г. присуствовали Православној Литургији у Св. Софији у Цариграду. Побуђени благољепијем службе, њеним мистагошким призором (а не неким рационалним расуђивањем) они су известили

свога Кнеза (који је потом и због тога примио Св. Крштење): “Ми нисмо знали да ли смо на небу или на земљи, јер нема на земљи таквог призора и такве лепоте, и незнамо како би то описали. Знамо само да **тамо пребива Бог са људима**”. (Как била крещена Русь, Москва 1989, стр.180).

4. **“Повратак древним литургијским формама, без одговарајућег повратка пастирској пракси Светих Отаца није литургијска реформа већ напредујуће посветовњачење, будући да се спроводи у рационалистичко-просветитељском духу.** Основна препрека за (пуније) учешће у Литургији није типик нити језик, нити било шта томе слично, већ, пре свега **наше страсти као противприродно дејствујуће енергије душе**”.
5. **“Подвижнички живот је неопходни предуслов свакога учествовања у Божанској Литургији.** Када год говоримо о подвижничком животу, увек имамо у виду човеков труд да спроводи у дело заповести Христове и да задобија црквени ум, да преображава своју самољубиву љубав у љубав несебичну, и да се од самољубља уздиже до љубави према Богу и љубави према ближњима. Без овог подвижничког живота богослужбени живот постаје само једна религијска функција, која не преображава личност човекову. И управо из тог разлога **ми не можемо да литургијску обнову одвојимо од подвижничког, стражитељског и исихастичког живота**” (подвига верника који се, с Божјом помоћу, труди на задобијању непрестане умне молитве).
6. **“У Божанској Литургији се разбуктава жеђ за савршеним животом у Христу.** Божански богослужбени живот Цркве, а нарочито његово средиште Божанска Литургија није повезана само са садашњим временом, већ стоји у присној вези са опитом и ишчекивањем живота који ће доћи, а који већ јесте присутан, али га још увек и ишчекујемо (у његовој пуноти)”.
7. **“Измене Литургије не могу бити резултати закључака богословских симпозиона, већ плод делања светих.** Црква је током векова, одбацивала све оно што су (у живот Цркве) покушавали да уведу непросветљени људи, док је, истовремено, прихватала оно што је духовно здраво, а што је дошло од Светих Људи. Зато можемо да кажемо да Црква сваку литургијску промену прихвата или одбацује у зависности од духовног стања онога који ту промену уводи”.

“Ако етос и дух Божанствене Литургије не стоје у вези са управом Цркве и са нашим међуличносним односима, ако ми изван Литургије настављамо да живимо световним начином живота, онда таква литургијска обнова у крајњем исходу, НЕЋЕ ДОНЕТИ ДУХОВНИ МИР НЕМИРНОЈ ДУШИ ЧОВЕКОВОЈ, ВЕЋ ЋЕ ГА САМО ЈОШ ВИШЕ ДЕЗОРИЈЕНТИСАТИ”. Све ово што је до сада изнео Митрополит Јеротеј урадио је са циљем да нагласи чињеницу да је **“литургијска обнова смислена и суштинска само онда када стоји у вези са духом православног богословља и када је надахнута евангелским и исихастичким Предањем Цркве, и када долази од духовно обновљених људи.** Без овог, свака литургијска обнова ће подсећати на ватиканске литургијске реформе или протестантске редуције и минимализам у име једноставности. **А ГРЕХОТА ЈЕ ДА СЕ ОНИ КОЈИ ЖИВЕ У БОГАТОМ ПРЕДАЊУ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ ОКРЕЋУ ВАТИКАНИЗОВАНОМ ИЛИ**

ПРОТЕСТАНТИЗОВАНОМ ХРИШЋАНСТВУ” (као нпр. Свештеник Владимир Вукашиновић у својој књизи “Литургијска обнова у XX веку”, Бгд-Нови Сад-Вршац 2001. г.).

*

* *

Заговара се, а у неким нашим епархијама, уназад неколико година, и спроводи пракса причешћивања на свакој Литургији, с изговором о повратку древној црквеној пракси честог причешћивања. Међутим, да ли су се сви хришћани у првим вековима заиста причешћивали на свакој Литургији?

Блаженопочивши румунски подвижник, старац Клеопа, у књизи “Пут неба” (Образ Светачки, Београд 2003. г., стр. 313-345), говори да то није била општа пракса свих хришћана у првим вековима, него пракса појединих области Галије, Италије и Шпаније.

Између осталог старац Клеопа каже: “**Св. Амвросије Медиолански**, године 307., показује да се у његово време Света литургија служила сваког дана (90. Посланица), али нам исти он казује да су се у његово време хришћани причешћивали једва једанпут годишње... **А Божански отац Јован Златоуст** казује да се у његово време у Цариграду Света литургија служила свакодневно, али су се како хришћани, тако и монаси, причешћивали Светим тајнама веома ретко, јер вели: “Многи се овим Тајнама причешћују једанпут годишње, а други двапут... а монаси из пустиње исто се једанпут годишње причешћују, а често и на две године” (Подела пшенице, стр. 53)... **“Обичај свакодневног причешћивања не беше општи, није се никада упражњавао у (целој) Хришћанској Цркви, нити у сва времена, него је имао своје месне и индивидуалне праксе”** (старац Клеопа, Исто, стр. 328).

У време Св. Василија Великог упражњавало се причешћивање на свакој литургији, али не свих, него ревносних и благочестивих хришћана. “Од најстаријих времена постојала је велика строгост, како се Св. Тајне не би давале недостојнима и неприпремљенима. Постоје сведочења о четири степена епитимије онима који су згрешили. То су била следећа четири степена :

1) *плакање*;

2) *слушање*;

3) *падање на колена*;

4) *пребивање с верницима*, које се састојало у томе да је човек који је под епитимијом пребивао с верницима унутар цркве до свршетка богослужења, али се није удостојавао Светих Тајни, све док не би испунио наложену покајничку епитимију... **Строгост светих канона није постављена да би кога задржала од причешћивања, него да не би приступио неко неприпремљен, и да бисмо доносили плодове покајања. Ономе ко твори дела достојна покајања духовник има право да скрати трајање покајања и да га приближи к Пречистим Тајнама. Нико нека не бира што је зло, то јест да сувише често приступа Светим Тајнама без побожности и припреме, или да се од лењости и безнађа сувише удаљи од њих, него нека се са смирењем и с разборитошћу држи средњег пута. И то зато што у сваком добром делу, веле Свети Оци, крајности припадају ђаволима, а средина**

је Христова, средина је царски пут којим су сви Светитељи путовали ка небу” (Старац Клеопа “Успон ка васкрсењу”, Образ Светачки, Бгд, 2006, стр. 252-253).

Они који заступају повратак древној црквеној пракси честог причешћивања углавном не разматрају разлоге због којих су Хришћани почели ретко да се причешћују, односно **пренебрегавају подвижничку димензију причешћивања**. Отуда се то све своди на **механичку акцију**, управо због тога што се причешћивање Светим Даровима не збива без одређених предуслова. “Ако је цела ствар у што је могуће чешћем **механичком понављању**, зашто се онда не бисмо причешћивали, на пример, пре сваког узимања хране!?!... Међутим, треба допустити да се ради свог духовног напретка хришћанин уздржава од Светог Причешћа понекад и више од једног дана. Црква нас учи да овакво привремено уздржавање, када се оно не врши из лењости и томе слично, не само што не може да нам нашкоди у духовном погледу, него може особито да допринесе нашем духовном напретку...Чак и велики подвижници који су достигли највише степене духовног савршенства понекад доживљавају периоде у којима их оставља Божија благодат. То се њима догађа као указивање на то да се **спасење човека не врши само пасивним примањем благодати, него и делатним стремљењем човекове слободне воље**. Тим су неизбежнији такви периоди духовне оскудице за обичне људе овога света који живе испразним, свакодневним животом, који често греше и слично. **Мислити да човек у таквом стању као да може насилно да задржи у себи благодат Божју, посредством механичког свакодневног причешћивања, била би врло велика грешка...** Обичај готово свакодневног причешћивања је изашао из праксе зато што се ниво живота црквене заједнице снизио у поређењу с првим вековима” (Митрополит Сергије Страгородски “Поводом молбе о обнови свакодневног причешћивања Светим Тајнама” из књиге “Верујем, Господе, и исповедам”, Образ Светачки, Бгд. 2005, стр. 450-452).

Против механичког причешћивања, без подвижничког начина живота, био је и Св. Никола Кавасила, који у свом делу “Тумачење Св. Литургије” каже: “Јер се не причешћују стварно сви они којима даје свештеник, већ свакако само они којима даје Христос. Свештеник даје генерално свима који приступају, а Христос (само) достојнима да се причесте (Св. Никола Кавасила-”Тумачење Св. Литургије”, светоотачка издања “Тригорије Палама”, Солун 1979, стр. 208).

По речима архиепископа Аверкија Таушева (1906-1976), (кога је Св. Јован Шангајски сматрао извршним богословом): **Православље је вера подвижничка**, она позива аскетском напору да би с кореном ишчупала греховне страсти и усадила хришћанске врлине. Преподобни Јован Лествичник и други Свети Оци су учили: **пре него што направи први корак у богословљу, човек мора да победи своје страсти**” (Серафим Роуз “Светлост са запада”, Образ Светачки, Бгд. 2004, стр 165).

*

* *

Уместо закључка навешћемо речи доскорашњег духовника руског патријарха Алексеја II: “Да, настају најнемирнија времена, и непријатељ (нашег спасења) хоће да уздрма и да сруши Цркву. У клир је ушло много потпуно нецрквених људи, па чак и оних неверујућих, и они извршавају своје дело. Међутим,

с нама је Бог, и на нама је да творимо дело Божје... На нама је да стојимо у вери и да се не плашимо ничег, осим ГРЕХА”, саветује нас блаженопочивши о. Архимандрит Јован Крестјанкин (Архимандрит Јован Крестјанкин, “Оживимо срца за Бога”, Бгд. 2004, стр176-177).

Свештенотученик Венијамин Петроградски писао је пре свог мученичког краја: “Радостан сам и спокојан... Христос је наш живот, светлост и спокојство. С Њим је свагда и свугде добро. Не плашим се за судбину Цркве Божје. Требало би да имамо **више вере, посебно ми, пастири. Да заборавимо на своје самопоуздање, на разум и на ученост и да УСТУПИМО МЕСТО БЛАГОДАТИ БОЖИЈОЈ”** (Архимандрит Јован Крестјанкин, Исто, 182). **Жива и делотворна вера у Бога – ето у чему је наша сила, наше супротстављање пометњи и расколу у Цркви.**

*

* *

ЗАМОЛИЋЕМО СВЕ ЧИТАОЦЕ ОВОГ БЛАГОВЕСНИКА да по могућству свакодневно молитвено ишчитавају по једну катизму из Псалтира, у Славу Божју а за спасење наше Православне Цркве од раскола и од нашествија (=најезде) јеретика, екумениста, унијата, римокатолика, протестаната, секташа и свакојаким непријатеља наше вере Православне, јер Свети Оци кажу да: **“читање Псалтира убија свако зло и ограђује све миром и љубављу”**. Они који нису у могућности то да испуне, нека свакодневно молитвено ишчитају неки од акатиста или молебних канона. Онима који из оправданих разлога ни то не могу да испуне, предлажемо да дневно молитвено прочитају по три “Оче наша”, или нека окрену бар једну бројаницу у Славу Божју а за спасење наше СПЦ од раскола.

Нека Господ силом свога Животворног Крста, молитвама Пресвете Богородице, молитвама Св. Саве, Св. Николаја Жичког, преподобног Авве Јустина Ћелијског и свих светих опрости и помогне да се Срби обоже, сложе и умноже – Амин, Боже дај.

Излази по благослову Њ.П.Епископа нишког Г.Г. Иринеја

Сестринство манастира Св.Стефана Липовац